

Projektrapport

Miljötillsyn hos lantbrukare i Hjo kommun

2025-09-10

MILJÖSAMVERKAN
ÖSTRA SKARABORG

ADRESS

Hertig Johans torg
541 83 Skövde

TELEFON

0500-49 36 30

E-POST

info@miljoskaraborg.se

WEBBPLATS

www.miljoskaraborg.se

Detta gjorde vi

I det här projektet kontrollerade vi 21 lantbruk varav 2 var växtodlingsgårdar och övriga hade varierande mängd djurhållning. En del av dessa lantbruk ligger inom nitratkänsligt område vilket innebär att lagstiftningen ställer högre krav på lagring och spridning av gödsel samt dokumentation av gödselhanteringen. På kontrollerna tog vi upp frågor om växtnäring, växtskydd, cisterner, avfallshantering och animaliska biprodukter. Av de 21 verksamheter som vi kontrollerade var 2 anmälningsskyldiga verksamheter (C-verksamheter). Hos dem kontrollerade vi även deras egenkontroll. Övriga 19 var varken tillstånds- eller anmälningsskyldiga (U-verksamheter).

Under projektet hade vi särskilt fokus på farligt avfall. Anledningen är den ökade nationella medvetenheten om illegal avfallshantering. Under tidigare år har vi delat ut informationsmaterial om gällande regler om skyldigheter som en verksamhetsutövare har för farligt avfall som uppstått inom deras verksamhet. Under tillsynerna i det här projektet märkte vi att verksamhetsutövarna ofta glömt bort det vi diskuterat tidigare år, och har många frågor och funderingar kring rapporteringen av farligt avfall. Därför skrev vi ett informationsblad som vi skickade ut tillsammans med bokningsbrevet så att verksamhetsutövaren skulle kunna förbereda sig bättre inför inspektionen. I diskussion med verksamhetsutövarna upplevde vi ett större engagemang och konkreta handlingsplaner.

Under 2024 hade Jordbruksverket ett nationellt projekt om tillsyn av växtnäring inom jordbruket. Syftet med projektet var att sprida kunskap om de regler som berör hantering och lagring av gödsel. I vårt projekt använde vi viktiga punkter från Jordbruksverkets checklistor från växtnäringsprojektet. Under tillsynen innebar det en mer noggrann granskning av verksamheternas behov av lagringsvolym och spridningsareal utifrån hur mycket gödsel de producerar. Vi diskuterade även egenkontroll och rutiner för att minska näringsläckage från lagringsutrymmen och gödselhantering.

Resultat

Vi genomförde 21 kontroller. Av dessa kunde vi konstatera avvikelser hos 8 verksamheter. De flesta bristerna var ringa avvikelser från lagstiftningen. På samtliga verksamheter diskuterade vi avvikelser vi upptäckt och verksamhetsutövaren åtog sig att åtgärda dem tills nästa kontroll. Avvikelseerna gällde oftast att beräkna och dokumentera behovet av lagringskapacitet. Andra typer av avvikelser handlade oftast om okunskap om vattenskyddsområden, sprutjournal och gödselplan. En av två anmälningsskyldiga verksamheter hade brister i egenkontrollen.

Vår uppföljning efter projektet

Verksamheterna med ringa avvikelser åtog sig att åtgärda bristerna. Vi kommer att följa upp dem vid nästa planerade kontroll. Skulle en sådan avvikelse återkomma kommer vi att förelägga verksamheten att åtgärda avvikelsen.

Vad blev nyttan med projektet?

Stora områden av Miljösamverkans medlemskommuner befinner sig inom nitratkänsligt område. Denna typ av område är utpekad av Jordbruksverket som särskilt bidragande till näringsläckage från jordbruk i enlighet med överenskommelser i EU:s nitratdirektiv. Det finns också många sjöar och vattendrag inom medlemskommunerna som omfattas av vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för åren 2021–2027. Vattenmyndigheterna fastställer miljökvalitetsnormer som bestämmer vilken kvalitet inom områdena ekologisk och kemisk status som vattendragen har och vilken status de ska uppnå innan slutet av förvaltningsperioden. I vattenmyndigheternas bedömning av vattendragens status har de i de flesta fall bedömt jordbruket som en betydande påverkan för vattnens näringsbelastning. Växtnärings tillsynen är därför mycket viktig i Miljösamverkans medlemskommuner eftersom området är hårt belastat av näringsämnen som bidrar till övergödning och försämrade ekologisk kvalitet i våra sjöar och vattendrag.

Svenskt lantbruk ger närproducerade livsmedel och är helt nödvändigt för att skapa det öppna, biologiskt rika landskap som kännetecknar svensk landsbygd. Trots det påverkar all växtodling och djurhållning miljön negativt i viss omfattning eftersom näringsämnen från växtodling och gödsel bidrar till övergödning i vattendrag, sjöar och hav. Med miljökvalitetsmål som Ingen övergödning, Grundvatten i bra kvalitet och En giftfri miljö i sikte fokuseras tillsynen på att minska läckage av näringsämnen och kemikalier från lantbruket. Genom löpande tillsyn kan vi säkerställa att miljölagstiftningen uppfylls och därmed att den negativa påverkan på miljön minskar.

Fakta om projektet

Namn:	Lantbruk 2025 Sprint 1 Hjo
Projektet pågick:	1 januari till 14 februari 2025
Detta granskade vi:	• Växtskydd • Växtnäring • Animaliska biprodukter • Avfallshantering • Egenkontroll
Antal anläggningar:	21
Antal anläggningar utan avvikelser:	13